

Sexuální výchova na ZŠ UNESCO

Na naší škole není sexuální výchova samostatným předmětem, ale tématům, která se jí týkají, se věnujeme ve více předmětech (v prvouce, v přírodovědě, ve výchově k občanství, výchově ke zdraví, v předmětu člověk a zdraví a v přírodopise), a to na obou stupních školy.

Některá důležitá témata jsou zařazena do minimálního preventivního programu naší školy. Akce probíhají formou besed.

Sexualita a pohlavní život jsou základními projevy lidského bytí, které však na rozdíl od ostatních organismů spojujeme se vztahem mezi dvěma lidmi.

V diskuzích se žáky klademe důraz na skutečnost, že kvalita sexuálního života závisí na kvalitě citové vazby mezi partnery.

Se vzrůstajícím věkem začínají být chlapcům a děvčatům příjemnější chvíle ve společnosti opačného pohlaví, přátelské vztahy přerůstají ve vztahy osobní, v první lásky, a s tím souvisí i první pohlavní styk.

Je důležité a správné vysvětlovat žákům, že sexuální život by neměli začínat příliš brzy, že mu předchází mnoho krásných poznání, společných chvil a aktivit, které teprve vyvrcholí v pohlavní život. Sexuologové doporučují začít s pohlavním životem kolem 17. roku života.

Sexuální výchova v ŠVP na 1. stupni

Na 1. stupni se žáci 1. – 3. ročníku v hodinách prvouky seznamují v tematickém okruhu Moje rodina s pojmy jako mezilidské vztahy, život v rodině, členové rodiny, péče o zdraví a osobní hygiena. Osobnostní a sociální výchova se také zaměřuje na bezpečné chování dětí a upozorňuje žáky na možná nebezpečí a jak se jim vyvarovat.

V 5. ročníku v tematickém celku Lidské tělo se žáci učí typické znaky vývojového stádia jedince od dětství až po dospělost. Do učiva o lidském těle je také zařazena kapitola Rozmnožovací soustava. V tematickém celku Základní lidská práva a práva dítěte je zahrnuta kapitola zabývající se osobním bezpečím dítěte, kde jsou žáci upozorněni na nebezpečí při chatování na internetu, seznámeni s pojmem domácí násilí a zneužívání dětí.

Sexuální výchova žáků na 1. stupni ZŠ vyplývá z přirozeného vývoje sebepoznání a uvědomění si zařazení sama sebe v kolektivitu a v rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků svého jednání. Dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny i působení vrstevníků.

Sexuální výchova v ŠVP na 2. stupni

Výchova k občanství

V tomto předmětu je zařazena sexuální výchova především v 6. a 8. ročníku, ale proniká výukou všech ročníků, často vyplyne toto téma při besedách se žáky a vyučující mu vždy věnuje náležitou pozornost.

6. ročník

Rodinné vztahy. Manželství – dobrovolné rozhodnutí dvou lidí, ze kterého vyplývá starost a péče o děti, výchova rodinná, výchova k práci a také výchova sexuální, zodpovědnost za všestrannou výchovu dětí mají rodiče a škola je jim v tom plně nápomocna.

Děti – pokračování našeho života. Děti se mají narodit do láskyplného prostředí, je vhodné a správné rodičovství plánovat, kolem třetího roku života se děti začínají ptát, jak přišly na svět, a bylo by velkou chybou dělat z oblasti sexuálního života tabu – o tomto tématu je třeba až do dospělosti hovořit otevřeně, velmi důležité je sepětí rodiny a školy v období puberty, kdy děti procházejí největšími změnami fyzickými i psychickými.

8. ročník

Lidská sexualita, odlišnosti v lásce, homosexualita, plánované rodičovství. Lidská sexualita je a bude vždy složitou oblastí našeho chování a prožívání, neboť se v ní protíná naše biologická podstata, tělesnost a pudová výbava, kterou máme společnou se zvířaty, s naší specificky lidskou schopností milovat a uvědomovat si svoji existenci.

Problematika lidské sexuality je neoddělitelná od jiných aktivit člověka.

Téma sexuální výchovy vychází z rozdílu mezi ženským a mužským tělem, hovoří o prvním milostném vzplanutí a prvním pohlavním styku, o těhotenství a zodpovědnosti obou partnerů. Moderní lidé plánují počet dětí i dobu, kdy je chtějí mít. Milující se pár mívá mnoho pohlavních styků, při kterých brání oplodnění. Jsou různé způsoby, jak početí zabránit, a označují se jako antikoncepční metody – žáci jsou postupně seznamováni se základními antikoncepčními prostředky.

K tomuto tématu také náleží problematika sexuálně přenosných nemocí a hlavně AIDS. (podle materiálu Slavomila Hubálka-Sexuální výchova)

Člověk a zdraví

8. ročník - učivo o rozmnožovací soustavě člověka a genetice

V rámci tohoto předmětu se žáci učí anatomii rozmnožovací soustavy muže a ženy v rozsahu 2 vyučovacích hodin.

Oplození vajíčka spermií a zázrak zrození života – nitroděložní vývin jedince je věnována 1 vyučovací hodina, stejně jako vývinu jedince od narození do smrti, kde jsou především zdůrazněny změny nastávající v období puberty.

K tomuto tématu také patří informace o pohlavních chorobách a jak se před nimi chránit.

Základům genetiky jsou věnovány 2 vyučovací hodiny, kde se žáci dozvědí o tajemství přenosu genů z rodičů na potomky, o významu genetiky, genetických poradnách a dědičných chorobách. Všechno toto učivo je doplněno filmy určenými pro žáky základních škol.

Výchova ke zdraví

9. ročník

Sexuální výchovu zařazujeme jako doplnění vědomostí, které si žáci osvojili v 8. ročníku v předmětu člověk a zdraví.

Žáci se setkají s pojmy masturbace a homosexualita, sexuální normalita a odchylky od sexuální normality-tzv. deviace. Žáci získají informace o deviacích v objektu (pedofie, zoofilie, nekrofilie, fetišismus atd.) a deviacích v aktivitě (exhibicionismus, voyeurismus, frotérství, sadismus, masochismus, patologická sexuální agresivita). Naším cílem je, aby žáci měli odvahu deviantní chování oznámit důvěryhodné osobě. Dalším tématem, které do výuky zařazujeme a rozšiřujeme vědomosti z předcházejících ročníků, je téma antikoncepce. Žáci by na základě získaných informací měli být schopni pojmenovat různé metody antikoncepce. U nejstarší mechanické antikoncepce – prezervativu – podtrhujeme jeho důležitost v prevenci šíření AIDS. Důraz klademe zejména na zodpovědné sexuální chování každého jedince.

Témata sexuální výchovy v minimálním preventivním programu školy

6. ročník:

Beseda o dospívání pro dívky

Cílovou skupinou programu „Čas proměn“ jsou děvčata a chlapci ve věku 12 let.

Zajišťuje organizace *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu*.

Cíle programu „Čas proměn“:

- pomoci učitelům v přípravě předpubertálních dětí na nelehké období dospívání
- umožnit dětem chápat fyzické a psychické změny, kterými budou procházet nebo již procházejí, a uvědomit si, že tyto změny jsou běžnou součástí jejich vývoje
- umožnit žákům získat základní vědomosti o anatomii a fyziologii lidského těla, osvojit si správné pojmenování rozmnožovacího ústrojí a pochopit souvislosti reprodukčního zdraví s budoucími úlohami matky a otce
- pomoci děvčatům pochopit menstruační cyklus, jako přirozenou součást života ženy – jako projev zdraví a ne jako chorobu
- připravit děvčata na potřebnou změnu hygienických návyků, které souvisí s dospíváním a poskytnout jim informace o dámských hygienických prostředcích

Během besedy dostávají žákyně balíčky, které obsahují:

- brožurka pro dívky „Čas proměn“
- menstruační kalendář
- vzorky Always, Alldays, Discreet
- samostatně pak učitelé obdrží brožurky o dospívání pro chlapce
- časová náročnost: 2 vyučovací hodiny

Beseda o dospívání pro chlapce

Zajišťuje organizace *Poradna pro ženy a dívky Zlín*.

Cíle besedy:

- nový život – náhoda nebo vztah lásky?
- základní informace o fyziologii pohl. orgánů
- zajímavosti ze světa prenatálního vývoje
- úcta k novému životu, učit se žasnout
- osobní zodpovědnost
- zajímavý test, ukázky maket, DVD
- časová náročnost: 2 vyučovací hodiny
- termín: září/říjen

7. ročník

Beseda na téma: Moje místo v životě a mezi lidmi.

Zajišťuje Centrum pro rodinu Zlín

Program besedy:

- Životní cíle a prostředky
- Lidé kolem mě
- Druhy lásky
- Emoce a co s nimi

Časová náročnost: 4 x 2 vyučovací hodiny

Termín: v průběhu I. pololetí

8. ročník:

Beseda pro žáky v Kontaktním centru Charáč v Uherském Hradišti.

Cíle besedy:

- činnost Kontaktního centra
- nebezpečí drogové závislosti
- rizikové chování
- časová náročnost: 2 vyučovací hodiny
- termín: září/říjen

9. ročník:

Interaktivní hra zaměřená na prevenci nechtěných těhotenství a sexuálně přenosných infekcí včetně HIV: HROU PROTI AIDS

Primárně preventivní aktivita, zaměřená na mládež ZŠ a SŠ. Předlohou byla česko-německá akce pořádaná v r. 1998 – Parkúr o AIDS, lásce a sexualitě. Formou překonávání překážek na celkem 5 stanovištích - v 5 skupinách – docházejí účastníci studenti po 90 minutách k cíli. Cílem je absolvovat všech 5 stanovišť se svou skupinou (cca 12-15 osob). Na každém stanovišti 2 moderátoři ohodnotí výkon skupiny podle jejich znalostí, postojů, spontaneity a aktivity. Stanoviště jsou následující:

1) Cesty přenosu HIV

15 obrázků na hracím plánu, kde jsou znázorněny různé rizikové situace z hlediska přenosu viru HIV. Účastníci posoudí riziko nákazy barevným označením - červená: vysoké riziko, žlutá: minimální riziko, zelená: bez rizika, bílá: nevím. Moderátor poté vysvětlí okolnosti přenosu viru HIV a vyhodnotí spolu s účastníky správnost barevného označení.

2) Láska, sexualita a ochrana před HIV

Kostka štěstí rozdělí účastníkům otázky a úkoly, ve kterých jde o jejich osobní postoje k ochraně před HIV a přístup k HIV v partnerském vztahu.

3) Zábrana nechtěného těhotenství, pohlavně přenosných infekcí a HIV

Probrání různých metod zábrany početí a jejich používání. Účastníci si vyzkouší svoje znalosti a důkladně prodebatují přednosti a nevýhody jednotlivých antikoncepčních prostředků.

4) Sexualita řečí těla

Jde o vyjádření pocitů a situací, vztahujících se k lásce, partnerství a sexualitě pomocí řeči těla. Na dílcích skládačky budou dílčí scénky a pojmy, které účastníci musí předvést a nakonec složit skládačku dohromady.

5) Život s HIV/AIDS

Účastníci se na příkladu fiktivního člověka, kterého si sami pojmenují, seznámí s psychosociálními, právními a medicínskými aspekty infekce HIV a jejich konkrétními dopady na život postižených.

Smyslem je dát mládeži možnost jiným způsobem než přednáškami – tj. hrou- zažít si základní znalosti o možnostech přenosu viru HIV a přemýšlet o vlastních postojích v možných rizikových situacích.

- časová náročnost: 3 vyučovací hodiny
- termín: přelom listopadu a prosince

Beseda s HIV pozitivním člověkem

- časová náročnost: 2 vyučovací hodiny
- termín: přelom listopadu a prosince

Zpracováno v září 2010